

DE JONGEN DIE NIET GAAT VERHUZEN

Marian De Smet

Mattias De Leeuw (ill.)

Luitingh-Sijthoff

(door Lotte Oers)

OVER DE MAKERS

Marian De Smet studeerde woord, muziek en beeld aan de kunsthumaniora in Hasselt. Daarna volgde ze de lerarenopleiding kleuteronderwijs in Heverlee. Haar carrière als jeugdauteur begon ze met verhalen voor peuters en kleuters. In 2008 verscheen haar eerste jeugdroman, daarna ontwikkelde ze zich verder als auteur voor adolescenten.

Korte hoofdstukken, levensechte dialogen en een sobere taal maken haar boeken vlot leesbaar.

Centraal staan de personages: sterke jonge mensen die zich in complexe situaties weten te redden. Ze weet de relaties tussen haar personages op een pure manier uit te diepen.

Mattias De Leeuw is een jonge en veelzijdige illustrator. Hij studeerde illustratieve vormgeving aan Sint Lucas Antwerpen. In 2011 studeerde hij af met het woordeloze prentenboek 'De steltenloper'. Sindsdien werkt hij als freelance illustrator voor magazines, kranten en uitgeverijen. Mattias viel al meerdere keren in de prijzen. Zijn tekeningen worden gekarakteriseerd door spontane verftoetsen die hij combineert met zwierige lijnen. Zijn prenten zitten vol details en kleine zijverhalen die zowel jong als oud aanspreken.

1. VERHAAL

Problemen en oplossingen

Je kan dit gedeelte gewoon mondeling met de juryleden bespreken of het visueel maken. In dat geval heb je nodig:

Materiaal

- Twee grote bladen (indien mogelijk A3)
- Kleinere kaartjes in verschillende kleuren
- Schrijfgerei

Het verhaal begint met een probleem. Welk probleem is dat? (Hessel moet verhuizen naar een groter huis, maar wil liever zijn kleiner huis). Schrijf dit op één van de grote bladen.

- Begrijpen de juryleden waarom Hessel niet wil verhuizen?
- Zouden ze in zijn plaats ook niet akkoord zijn?

Ook Berker en Piya hebben een probleem dat met een huis te maken heeft, welke zijn dat? (Berker moet bij zijn oma slapen omdat er te weinig kamers in zijn huis zijn; Piya heeft geen huis). Schrijf dit op kleinere kaartjes en leg ze op het op het grote blad.

- Zou je kunnen zeggen dat het ene probleem erger is dan het andere? Zo ja, welk is het ergst?

Hessel en Berker nemen een besluit. Wat? (Weglopen) Dat is hun oplossing, schrijf dit bovenaan het tweede grote blad en leg het blad naast het eerste.

- Is weglopen een goede oplossing voor hun problemen? Zo nee, wat hadden ze beter gedaan?
- Begrijpen de juryleden dat Piya meegaat met de jongens?

Wanneer de jongens weglopen, komen er steeds nieuwe problemen bij. (honger, kou, verdwaald, koffer gestolen, heimwee...) Laat de juryleden de nieuwe problemen op kaartjes schrijven en op het oplossingenblad "Weglopen" leggen. Bespreek nu samen de mogelijke oplossingen op deze problemen.

- Welke oplossingen bedenken de kinderen? (het aperitiefconcert, de man met de koffer achtervolgen, de tram nemen, de taxi-chauffeurs aanspreken...)
- Wat zouden de juryleden in hun plaats gedaan hebben? Kunnen ze nog mogelijke oplossingen bedenken?
- Was het goed van de kinderen dat ze bleven volhouden om het huis te vinden? Hadden ze iemand moeten vertellen dat ze verdwaald waren, en zo naar huis terugkeren? Zouden de juryleden het zo lang volgehouden hebben?

Uiteindelijk vinden ze Hessels nieuwe huis. Maar dan dienen de oorspronkelijke problemen zich weer aan. Keer terug naar het eerste blad.

- Wat gebeurt er met Hessel? (Er zal er uiteindelijk niet veel veranderen: hij verhuist toch, maar mag wel naar dezelfde school blijven gaan)
- Wat vinden de juryleden van dit einde?
- Had Hessel gelijk moeten krijgen, had de verhuis niet mogen doorgaan?

Wat gebeurt er met Berker en Piya? (Open einde, we weten niet of hun probleem opgelost wordt)

- Wat vinden de juryleden hiervan?
- Is een open einde goed? Waarom? Prikkel het de fantasie, stimuleert het de juryleden om zelf een einde te bedenken? Of is het maar flauw van de auteur dat ze geen einde bedacht?
- Wat denken de juryleden dat er verder gebeurt met Berker en Piya?

Illustraties

Bespreek de manier waarop Mattias De Leeuw in dit boek de mensen heeft getekend.

- Hoe zien de gezichten eruit? Ogen, neus en oren?
- Hoe zijn de armen en benen getekend? Handen en voeten?
- Zijn er veel details?
- Hoe zijn de mensen en hun kleren (in zwart-wit) ingekleurd?

Bespreek de manier waarop Mattias De Leeuw in dit boek landschappen en achtergrond heeft getekend.

- p.64-65: Wat voor weer is het op deze afbeelding? Hoe zie je dat? Hoe zie je het verschil tussen de kade en het water?
- p. 52: Welke details van de tram zie je, welke niet?
- p. 28-29: Wanneer gebruikt de illustrator lijnen, wanneer vlakken?

Zou het mogelijk zijn voor de juryleden om zelf in die tekenstijl te tekenen? (Als de juryleden daar zin in hebben, zouden ze het zelfs kunnen proberen)

Schrijfstijl

- Wat vonden de juryleden van de schrijfstijl?
- Hoe zouden ze de schrijfstijl omschrijven? (lange/korte zinnen, veel/weinig dialogen, veel/weinig beschrijvingen, moeilijk/gemakkelijk...)
- Zijn er bepaalde zinnen of passages die hen zijn bijgebleven?

Leg de juryleden volgende zinnen voor:

- "Het is grappig, het lijkt wel of we een pingpongspelletje met woorden spelen, met Berker in het midden. Ik luister wat hij met mijn woorden doet, ze veranderen in zijn mond in iets nieuws." (p. 46)

- “Mijn ogen vinden het stuk tot de bocht veel minder ver dan mijn voeten. Het lijkt wel of ik op papa’s loopband sta. Dan loop je en loop je en loop je zonder vooruit te komen. De rivier helpt ook niet, want die stroomt lekker tegendraads de andere kant op, zodat het lijkt of wij stilstaan.” (p. 60)
- “Het is een hondje van niks. Klein en smerig, met korte pootjes en oren die niet weten of ze moeten hangen of rechtop moeten staan. Het heeft een vuile witte vacht en een vlek die van zijn rug over zijn flank loopt, alsof er iemand koffie overheen heeft gemorst.” (p. 67)

Wat wil de auteur met deze alinea’s vertellen? Laat de juryleden de inhoud nu in hun eigen woorden vertellen.

- Kan je het gemakkelijk korter vertellen of wordt het net langer?
- Klinken de zinnen van de auteur mooier dan de omschrijving in eigen woorden? Waarom (niet)?
- Lezen ze deze zinnen graag op deze manier? Of verkiezen ze een zakelijkere schrijfstijl?

2. VERWERKING

Diversiteit

Achtergrond voor de begeleider.

De laatste jaren gaan steeds meer stemmen op die pleiten voor meer diversiteit in kinderboeken. Kort samengevat vindt men dat personages in kinderboeken niet de diversiteit van onze hedendaagse maatschappij weerspiegelen, waardoor veel kinderen zichzelf en hun leefwereld niet in de bestaande literatuur kunnen herkennen. Meer informatie hierover kan je onder andere vinden bij de Engelstalige organisatie *We Need Diverse Books* <http://weneeddiversebooks.org/> of het Vlaamse project *Studio Sesam* <http://www.studiosesam.be/>. Het boek *De jongen die niet gaat verhuizen* kan een goede opstap zijn om het specifiek over culturele diversiteit in boeken te hebben.

Laat de juryleden vertellen over de personages. Verwijs daarbij niet naar de hierboven omschreven achtergrond, maar wacht af of het spontaan ter sprake komt. Als dat niet zo is en je wil het thema toch bespreken, kan je gericht naar de culturele achtergrond van de personages vragen.

- Hoe zouden de juryleden elk van de personages omschrijven? Wat zijn de gelijkenissen en verschillen tussen de personages?
- Met welk personage identificeerden de juryleden zich het meest? Waarom?
- De ik-figuur in het boek is Hessel. Wat als Berker de ik-figuur was geweest, zou dat het boek anders gemaakt hebben? Was dat voor de juryleden anders geweest? Hadden ze zich dan op een andere manier ingeleefd?

Verdere vragen wanneer je het thema van culturele diversiteit verder wil bespreken:

- Vonden de juryleden het opvallend dat er in dit boek veel personages uit verschillende culturen voorkwamen, of viel hen dit helemaal niet op?
- Kennen ze nog boeken waar dit het geval is? (verwijs zelf eventueel naar de boeken over Rosie en Moussa, van Michael de Cock)
- Vinden ze het leuk dat de personages in een boek verschillende culturele achtergronden hebben? Vinden ze dat belangrijk? Waarom wel/niet?
- Zouden auteurs meer moeite moeten doen om over personages met verschillende culturele achtergronden te schrijven?

Bespreek volgende alinea uit het boek: “Turks klinkt leuk. Het zingt en springt, ze zeggen veel ‘b’ en ‘r’ en sommige woorden komen zo snel uit hun mond dat ik niet weet waar het ene woord ophoudt en het andere begint. Ik vind het plots een beetje saai dat ik alleen maar Nederlands kan. En een beetje Engels: wan, toe, trie foor, faaif.”

- Spreekt er iemand van de juryleden Turks?
- Luister hier naar een Turks verhaal: <http://omundo.be/post/97219786583/turkije> (dit boekje is deel van de O Mundo wereldbibliotheek, een project van Iedereen Leest). Hoe klinkt dat voor de juryleden?
- Welke talen spreken de juryleden?

- Is het leuk om veel talen te spreken? Is het belangrijk?
- Welke talen willen de juryleden graag leren?

Vluchtelingen

Het boek bespreekt een heel actueel thema: de vluchtelingencrisis.

- Wat weten de juryleden hierover?
- Horen ze hier af en toe iets over in het nieuws?

Het vluchtelingenthema kan je heel ruim bespreken als je dat wil (daarvoor reikt dit werkmodel geen materiaal aan vanwege de grootte van het onderwerp), of je kan enkel de specifieke situatie van Piya in zijn context plaatsen. Zie voor dat laatste het artikel in bijlage.

Lees het artikel samen met de juryleden.

- Wisten de juryleden dat het echt gebeurd was, de hongerstaking van Piya's vader in het boek?
- Konden ze zich inleven in Piya's situatie?
- Vinden ze het goed dat hierover een boek geschreven is? Waarom zou de auteur dit gedaan hebben?
- Lezen ze graag boeken over dit soort ernstige onderwerpen?
- Hoe voelen ze zich hierbij?

Thuis

Bespreek het thema (t)huis met de juryleden. Daarbij kan je volgende vragen stellen:

- Waar voel jij je thuis? Waarom is dat?
- Wanneer is een huis ook een thuis?
- Hoe belangrijk is het om een huis te hebben?
- Kan je je op verschillende plaatsen thuis voelen?
- Zouden de juryleden zich in een ander land kunnen thuis voelen?

Recensies

Neem de zinnen uit de recensies door.

- Kan je besluiten dat het boek eerder positief of eerder negatief onthaald werd?
- Gaan de juryleden akkoord met de (lovende of kritische) opmerkingen? Wat vonden zij van de diverse aspecten?

Over de illustraties:

- "De fijne zwart-wit-illustraties van Mattias De Leeuw verbeelden de sfeer van het verhaal: de gevoelens van onzekerheid, vriendschap, honger, eenzaamheid, angst... Ze zijn raak geschetst en soms over 2 pagina's uitgespreid wat de gevoelens die ze uitdrukken nog extra benadrukt. Als lezer merk je de harmonie tussen tekst en beeld wat resulteert in een mooi geheel." (Hilde Umans, Pluizuit)
- "Dankzij de humoristische illustraties van Mattias De Leeuw blader je net even sneller door het boek. De zwartwit tekeningen zijn eenvoudig, waardoor ze genoeg ruimte overlaten voor je eigen fantasie. Toch heeft hij voldoende emotie toe weten te voegen, vooral in de paginagrote illustraties." (Corine Gorter, Boekenbijlage.nl)

Over de schrijfstijl:

- "Marian De Smet gebruikt een prachtige taal, mooie zinnen en originele dialogen." (Hilde Umans, Pluizuit)
- "De jongen die niet gaat verhuizen is stilistisch fraai met precieze zinnen en fijne dialogen maar mist de hoekigheid en onvoorspelbaarheid van haar andere boeken." (Jaap Friso, JaapLeest)
- "Aanvankelijk hanteert De Smet een soepel taalgebruik, met ritmische zinnen, wat het verhaal ten goede komt. Gaandeweg verruimt ze die stilistische meerwaarde voor een rechttoe-rechtaan

verslag, vaak gortdroog, en overduidelijk niet langer vanuit het jonge kind geschreven.” (Jürgen Peeters, Cutting Edge)

Over het verhaal:

- “Mooi geschreven verhaal, uit het leven gegrepen, erg herkenbaar en realistisch geschetst in een hedendaags kader.” (Hilde Umans, Pluizuit)
- “Na een sterk verhaalbegin, dat wringt en schuurt, weet het verdere verhaalverloop veel minder te overtuigen. [...] De uitwerking mist aan diepgang en authenticiteit. Hessel en Berker verworden tot makkelijk inwisselbare personages, zonder eigen karakter.” (Jürgen Peeters, Cutting Edge)
- “Na dit veelbelovende begin met mooie zinnen kijk je vol verwachting uit naar de rest van het verhaal, maar dat stort een beetje in. [...] Maar wat een mooi verhaal rond asielzoekers en hun problemen had kunnen worden waardoor de jongens beseffen hoe goed ze het eigenlijk hebben, verzandt het in een verhaal dat al meermalen verteld is.” (Dettie, Leestafel)
- “De karakters zijn braaf en hun motieven onvoldoende uitgewerkt, en de conclusies halfslachtig.” (Jaap Friso, JaapLeest)
- “De schrijfster weet enkele actuele thema’s op zeer luchtige wijze in het verhaal te verweven, zonder hierin belerend te zijn.” (Corine Gorter, Boekenbijlage.nl)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken lezen we’ en dan op de groep en het boek in kwestie.